

ANALIZĂ COMPARATIVĂ

Promisiuni electorale 2021 vs 2019

Programul electoral al Blocului electoral al Comuniștilor și Socialiștilor

Prioritățile -cheie

<i>Industrializarea economiei</i>	2
<i>Dezvoltarea agriculturii</i>	3
<i>Dezvoltarea infrastructurii locale</i>	4
<i>Reducerea inegalității veniturilor populației</i>	4
<i>Dezvoltarea asistenței medicale</i>	5
<i>Educație de calitate</i>	6
<i>Domeniile lipsă în setul priorităților BECS, dar care au figurat printre cele ale PSRM în 2019</i>	7
<i>Reforma constituțională</i>	7
<i>Reglementarea transnistreană</i>	7
<i>Combaterea corupției</i>	8
<i>Reforma administrativ-teritorială</i>	8
<i>Apărarea statalității și neutralității</i>	8
<i>Apărarea Ortodoxiei</i>	9
<i>Aspecte metodologice</i>	10

Blocul electoral al Comuniștilor și Socialiștilor (BECS), constituit de Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM) și Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM), și-a prezentat [oferta electorală](#) la 8 iunie 2021. Documentul este intitulat: [Programul de dezvoltarea social-economică a Republicii Moldova](#) și conține 6 priorități: Industrializarea economiei; Dezvoltarea agriculturii; Dezvoltarea infrastructurii locale; Reducerea inegalității veniturilor populației; Dezvoltarea asistenței medicale; Educație de calitate.

Prioritățile BECS din actuala campanie electorală corelează într-o anumită măsură cu prioritățile PSRM din campania electorală precedentă. PSRM este singura formațiune care s-a aflat la guvernare în ultimii 2 ani, având ca parteneri în cadrul majorității parlamentare trei formațiuni diferite, având

posibilitatea să realizeze câteva din promisiunile electorale, în special în domeniul social. În comparație cu programul electoral pentru legislatura a X-a, noua ofertă electorală, în cadrul BECS, a exclus practic toate subiectele cu potențial conflictual pentru societate, precum și un șir de subiecte de poziționare, acestea din urmă fiind fixate în [noul program politic al PSRM](#), adoptat la ultimul congres al formațiunii, în decembrie 2020. Această abordare, este rațională din perspectiva înlăturării barierelor în calea constituirii alianțelor de guvernare post-electorale. De fapt, oferta electorală a BECS este axată în exclusivitate pe dimensiunea social-economică, fiind bine structurată și argumentată aceasta pare a fi atractivă, atât pentru alegători, cât și pentru potențialii aliați politici.

Industrializarea economiei

Ideea centrală a platformei electorale BECS se referă la dezvoltarea industriei. În acest sens, formațiunea lansează Strategia privind industrializarea economiei, care prevede două direcții principale:

- reutilarea tehnică și promovarea pe piețele externe a producției întreprinderilor existente de procesare a materiei prime agricole, de producere a materialelor de construcție, a articolelor vestimentare și încălțăminte, etc.;
- înființarea, cu suportul și participarea directă a statului ca investitor, a întreprinderilor industriale noi, bazate pe tehnologii înalte.

Implementarea Strategiei industrializării ar urma să ridice către anul 2025 cota industriei în structura PIB până la 18%, iar numărul angajaților din sector să-l majoreze cu 20 mii de persoane. În acest scop se preconizează crearea în fiecare centru raional a platformelor industriale de genul zonelor economice libere, parcurilor industriale sau a platformelor Industriale multifuncționale.

Pentru asigurarea suportului financiar în dezvoltarea întreprinderilor industriale urmează a fi creat Fondul de Stat pentru Dezvoltarea Industriei, care va atrage resurse bugetare, prin emisia și plasarea pe piața internă a valorilor mobiliare investiționale ale statului, și resurse financiare din diverse fonduri financiare, inclusiv de la Banca Eurasiatică pentru Dezvoltare. Noile întreprinderi, precum și cele modernizate, ar urma să beneficieze de un șir de instrumente de stimulare a activității.

Spre deosebire [de oferta electorală a PSRM din 2019](#), actuala ofertă este formulată profesionist, având toate elementele unui proiect realizabil. Pentru a sublinia diferența față de oferta PSRM din 2019, merită subliniat faptul că acum doi ani, formațiuni își lega toate speranțele de reindustrializare a țării de restabilirea relațiilor de parteneriat adevărat cu Federația Rusă:

- deschiderea pieței ruse pentru produsele moldovenești;
- atragerea fluxurilor masive de investiții străine, modernizarea tehnologică a economiei;
- accelerarea ritmurilor de creștere a PIB-ului țării mai mult de 2 ori, a creșterii producției industriale de 6 ori;

- atragerea investițiilor de 250 de milioane de dolari în viitorul apropiat în economia moldovenească în urma acordurilor semnate în cadrul forumului economic moldo-rus;
- investirea anuală în economia moldovenească până la 1 miliard de dolari, pe o perioadă medie.

Deși PSRM s-a aflat la guvernare în ultimii doi ani, practic nimic din cele preconizate în vederea reindustrializării Republicii Moldova nu a fost realizat.

Dezvoltarea agriculturii

În domeniul agriculturii BECS promite modernizarea complexă a producției agricole. În acest scop urmând să întreprindă următoarele:

- adoptarea unui nou Cod funciar, care ar interzice vânzarea pământului companiilor străine;
- înnoirea rapidă a bazei tehnice, implementarea tehnologiilor avansate;
- consolidarea terenurilor și extinderea gospodăriilor, dezvoltarea întreprinderilor de producere, de aprovizionare și de desfacere ș. a., stabilirea unor legături durabile cu rețelele comerciale, companiile de transporturi și de logistică;
- asigurarea protecției agricultorilor împotriva riscurilor climaterice și meteorologice;
- modificarea sistemului de stat de subvenționare a producției agricole;
- lansarea Programului național de irigare a terenurilor agricole;
- crearea cu participarea investitorilor autohtoni și a celor străini câtorva „AgroHub-uri” dotate cu toată infrastructura necesară pentru achiziția și exportul producției agroindustriale, testarea de laborator și certificare a calității acesteia, sortarea, ambalarea, depozitarea;
- elaborarea măsurilor stimulatorii pentru producătorii agricoli, etc.

Este de menționat că în programul său electoral din 2019, PSRM s-a referit în aceeași cheie la domeniul agrar, dar de o manieră mult mai lapidară, promițând:

- lansarea unui Programul de stat de stimulare a producerii mărfurilor moldovenești și de încurajare a agricultorilor autohtoni;
- majorarea de 2 ori a bugetului Fondului național de dezvoltare a agriculturii și a localităților rurale ;
- oferirea gospodăriilor agricole a credite preferențiale pentru procurarea și reparația tehnicii agricole, subvenții pentru construcția întreprinderilor de procesare;
- deschiderea sau dezvoltarea a cel puțin o întreprindere mare în fiecare localitate;
- înființarea unei companii naționale de logistică cu o rețea de magazine alimentare care ar permite agricultorilor să-și comercializeze producția fără intermediari, iar consumatorilor – să cumpere produse la prețuri raționale, etc.

De-a lungul celor doi ani de guvernare, PSRM nu a reușit să lanseze Programul de stat de stimulare a producerii mărfurilor moldovenești, nu a deschis întreprinderi mari localitățile țării și nu a

înființat compania națională de logistică și rețeaua de magazine alimentare. Promisiunile menționate, de o manieră diferită, se regăsesc în platforma electorală pentru perioada 2021-2025. La fel, nu a majorat de 2 ori bugetul Fondului național de dezvoltare a agriculturii, acesta fiind majorat doar cu aproximativ 1%, de la 950 milioane lei, în 2019, la 1.1 miliarde, în 2021. Este de menționat că sub guvernarea PSRM a fost adoptată Legea nr.183 din 11.09.2020 *privind asigurarea subvenționată în agricultură*, care prevede că subvenționarea primelor de asigurare se efectuează din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural și care dezvoltă mecanismul de realizare a subvenționării.

Dezvoltarea infrastructurii locale

Dezvoltarea infrastructurii locale a lipsit în programul precedent al PSRM. În cadrul alegerilor curente, BECS își propune să asigure localitățile cu sisteme publice de alimentare cu apă, canalizare și gaze, să îmbunătățească calitatea drumurilor locale, extinderea sistemelor de iluminat stradal, construcția și modernizarea obiectivelor sociale, inclusiv a celor sportive, culturale și de educație extrașcolară, etc. Promisiunile se preconizează a fi realizate cu participarea activă a autorităților locale prin creșterea volumului finanțării bugetare, inclusiv prin extinderea capacităților financiare ale bugetelor locale. În acest scop urmează să fie asigurat/ă:

- creșterea nivelului autonomiei financiare a autorităților locale și reducerea dependenței bugetelor locale de transferurile de la bugetul de stat cu 10%, de la aproximativ 70% la 60%.
- dreptul autorităților locale să aprobe în mod independent ratele impozitelor și taxelor locale;
- direcționarea către bugetele locale a 20% din impozitul pe venitul din activitatea economică, colectat pe teritoriul unităților administrativ-teritoriale;
- redirecționarea către Fondul Național de Dezvoltare Regională, pentru finanțarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii locale, a 20% din contribuțiile de reglementare colectate de Agenția Națională de Reglementare în Energetică de la companiile care furnizează servicii de asigurare cu gaze, căldură, apă și canalizare.

Reducerea inegalității veniturilor populației

BECS promite schimbări semnificative în politica de remunerare, asigurare cu pensii, susținere a categoriilor vulnerabile ale populației în vederea înlăturării inegalității sociale și reducerii sărăciei:

- elaborarea și utilizarea unui standard unic de salarizare minimală în locul celor două care sunt utilizate în prezent;
- stabilirea că la luarea deciziilor de majorare a salariilor se dă prioritate majorării salariilor angajaților din categoriile cel mai puțin plătite;
- impozitate la rate mai mici a salariilor persoanelor cu venituri mici și medii;
- plafonarea remunerării șefilor și adjuncților instituțiilor publice cu autonomie financiară care reglementează diferite sectoare ale economiei, înăsprirea controlului asupra mărimii salariilor șefilor întreprinderilor de stat;

- majorarea pensiei minime pentru limită de vârstă până la minimul de existență, indexarea pensiilor de două ori pe an cu un coeficient pentru pensiile mici de cel puțin 20%, etc.

Oferta electorală a BECS pentru echilibrarea veniturilor populației este mult mai elaborată decât cea a PSRM din alegerile precedente. Atunci PSRM promitea creșterea economică accelerată ca bază pentru o politică echitabilă în domeniul salarizării:

- majorarea salariului mediu până la 600 de euro;
- majorarea pensiei medii până la 300 de euro, pentru depășirea de 2 ori a minimului de existență;
- micșorarea vârstei de pensionare și efectuarea indexării pensiilor cel puțin de 2 ori pe an.

La 27 februarie 2020 Parlamentul a adoptat legea privind [indexarea tuturor pensiilor de două ori pe an](#) – la 1 aprilie și la 1 octombrie, iar la 16 decembrie 2020 a fost votată și legea privind [reducerea vârstei de pensionare](#). După doi ani de guvernare a PSRM salariul mediu pe economie a ajuns la aproximativ 410 euro, iar pensia medie – la aproximativ 100 euro, și acesta în pofida faptului că fondul de pensii este suplinit în proporție de aproximativ 40% prin transferurile din bugetul de stat. În acest context, este de menționat că BECS, din motive dificil de înțeles, a evitat să utilizeze mecanismele tradiționale de echilibrare a veniturilor prin aplicarea impozitării progresive a veniturilor persoanelor fizice, deși chiar Programul de dezvoltare social-economică a Republicii Moldova pe termen mediu (anii 2017-2020), elaborat de PSRM, prevedea în mod expres reducerea poverii fiscale asupra persoanelor cu venituri mici pentru distribuirea mai echitabilă a acesteia, prin introducerea unei scări *cu trei niveluri a ratelor de impozitare pentru impozitul pe venit, iar cuantumul scutirilor personale se vor apropia, treptat, de minimul de existență*.

Dezvoltarea asistenței medicale

Direcțiile principale ale politicii BECS în domeniul sănătății se rezumă la:

- dublarea cheltuielilor pentru medicină în perioada 2021-2025;
- asigurarea completă a instituțiilor medicale cu personal calificat;
- depășirea decalajului în accesul la servicii medicale de calitate între diferite grupuri ale populației, inclusiv între locuitorii orașelor și satelor;
- modernizarea tehnică a instituțiilor medicale pe scară largă, etc.

În comparație cu programul electoral al PSRM din 2019 există modificări substanțiale. Atunci, PSRM promitea asigurarea accesului gratuit la serviciile medicale pentru toți cetățenii țării. În scop, urma să fie implementat sistemul de vouchere medicale eliberate familiilor mai puțin asigurate, ale căror membri au nevoie de servicii medicale specializate costisitoare (diagnostic, tratament, intervenții chirurgicale etc.). După alegerile din februarie 2019 nu s-a mai revenit la realizarea ideii respective.

Educație de calitate

În domeniul educației BECS își propune să îmbunătățească calitatea acesteia, făcând-o mai accesibilă în următorii 4 ani prin:

- dublarea cheltuielilor în învățământ;
- majorarea treptată a salariilor în învățământ astfel încât către anul 2025 acesta să fie cu 30% mai înalt decât salariul mediu pe economie;
- creșterea gradului de acoperire cu învățământ preșcolar a copiilor cu vârsta cuprinsă între 3-6 ani;
- lansarea programului Școala rurală;
- alimentarea gratuită a elevilor claselor 1-9 în instituțiile de învățământ;
- apropierea învățământului profesional de nevoile economiei și ale angajatorilor;
- îmbunătățirea ratingului internațional al Republicii Moldova privind calitatea învățământului superior;
- deschiderea filialelor universităților străine cu un rating înalt pentru sporirea calității și atractivității educației în Moldova și descurajarea tinerii să plece la studii în străinătate
- creșterea ponderii locurilor bugetare în instituțiile de învățământ de stat, astfel încât numărul studenților care studiază în universitățile de stat pe bază bugetară să crească de aproape 2 ori (de la 43% la 85%) către anul 2025, etc.

După doi ani de guvernare a PSRM, putem constata că BECS are o viziune diferită asupra domeniului educației. Astfel, acum 2 ani PSRM promitea:

- învățământ de stat gratuit – de la cel preșcolar până la cel superior;
- majorarea cheltuielilor pentru învățământ până la 9% din PIB;
- susținerea examenelor de bacalaureat – opțională;
- introducerea comenzii de stat pentru pregătirea specialiștilor pe domenii ale economiei naționale;
- cercetarea penală a tuturor miniștrilor educației, începând cu anul 2009, activitatea cărora a condus la închiderea în masă a școlilor și la concedierea pedagogilor, etc.

PSRM nu a reușit să-și realizeze promisiunile din 2019, iar cercetarea penală a miniștrilor educației este problematică în principiu, fiindcă partenerul de coaliție al PCR, din care făceau parte și liderii PSRM, au elaborat și votat Legea nr.295 din 21.12.2007 pentru aprobarea [Strategiei Naționale de Dezvoltare](#) (SND), care prevedea în mod expres că „*optimizarea rețelei școlare rămâne a fi o soluție evidentă de eficientizare a utilizării resurselor... a fost finalizată cartografierea instituțiilor de învățământ preuniversitar și, în baza acesteia, va fi elaborată strategia de optimizare a rețelelor de școli*”. Motivul pentru optimizarea rețelei de școli invocată de majoritatea parlamentară a PCR a fost: „*Reducerea numărului de copii de vârstă școlară, în situația în care în multe localități capacitatea de proiect a școlilor deja depășește de câteva ori numărul de elevi, conduce la cheltuieli*

nejustificate”. Din cele menționate, reiese că PSRM ar fi trebuit să înceapă cercetarea penală cu liderii BECS, care au pus bazele și au argumentat necesitatea optimizării rețelei de școli și spitale din Republica Moldova.

Domeniile lipsă în setul priorităților BECS, dar care au figurat printre cele ale PSRM în 2019

Oferta electorală a BECS din actuala campanie electorală a făcut abstracție de așa domenii, precum: modificarea constituției în sensul instaurării unui regim de guvernare prezidențial; reglementarea transnistreană; politica externă; combaterea corupției; reforma administrativ-teritorială; apărarea statalității și neutralității; apărarea Ortodoxiei. Așa cum s-a menționat, aceste domenii determină poziționarea PSRM pe spectrul politic și se regăsesc în programul politic al formațiunii, adoptat la congresul din decembrie 2020. Totuși, este important să înțelegem cauzele omiterii acestor domenii importante din oferta electorală a BECS.

Reforma constituțională

Lipsa interesului BECS pentru modificarea constituției, în senul introducerii regimului prezidențial de guvernare, poate fi explicată prin faptul că PSRM a pierdut alegerile prezidențiale din noiembrie 2020. În acest sens, este relevantă [declarația liderului fracțiunii parlamentare a PSRM](#), Corneliu Furculiță: „Președintele urmează să nu fie ales de popor, dar în Parlament. Atunci când este ales Parlamentul, concomitent cu formarea Guvernului să fie ales președintele țării. Să fie formată o verticală a puterii, astfel ca puterile în stat să conlucreze și să nu se confrunte între ele. Să nu avem o situație de incertitudine cum ne aflăm astăzi”. Anterior, programul politic și cele electorale ale PSRM prevedeau în mod expres necesitatea trecerii la regimul de guvernare prezidențial, iar liderul PSRM, în calitate de șef al statului a semnat la 29 iulie 2020 decretul prezidențial privind [crearea unei Comisii pentru reforma constituțională](#).

Reglementarea transnistreană

Reglementarea transnistreană, în mod straniu, lipsește din lista priorităților BECS. Anterior, situația era inversă. Alături la guvernare în diferite perioade liderii PCR, apoi și cei din PSRM, includeau problema reglementării transnistrene printre priorități. În calitate de șef al statului, liderul PCR, Vladimir Voronin, a inițiat elaborarea a cel puțin trei proiecte de federalizare a Republicii Moldova, inclusiv faimosul [memorandum Kozak](#), pentru soluționare problemei respective. După eșecurile repetate, în 2005, PCR a renunțat la ideea federalizării, votând [Legea cu privire la prevederile de bază ale statutului juridic special al localităților din stînga Nistrului \(Transnistria\)](#), care prevede reglementarea problemei transnistrene în cadrul constituțional existent al statului unitar. La fel a procedat și liderul PSRM, Igor Dodon, care a preluat [stafeta federalizării](#) în scopul reglementării transnistrene. Ulterior, în calitate de șef al statului, Igor Dodon a propus un plan de implicare a comunității internaționale în reglementarea transnistreană pe care la numit [Pachetul atotcuprinzător pentru Moldova](#). Documentul respectiv evocă clauzele [Planului de Stabilitatea și Securitatea pentru Moldova](#), lansat de Vladimir Voronin la 1 iunie 2004. La distanță de 15 ani, reacția comunității internaționale la Pachetul atotcuprinzător a lui Igor Dodon a fost aceeași ca și față de Planul de Stabilitatea și Securitate – rece. În consecință, în iulie 2020, liderul PSRM a

[declarat](#) că *“federalizarea Republicii Moldova nu este posibilă. Problema transnistreană poate fi rezolvată doar într-un context internațional”*. În campania electorală pentru alegerile prezidențiale din noiembrie 2020, liderul PSRM [promitea](#) că: *“propuneri privind reglementarea diferendului transnistrean vor fi elaborate până la sfârșitul anului 2021, cu participarea reprezentanților de pe ambele maluri ale Nistrului și ai țărilor participante la procesul de reglementare transnistreană”*. Probabil, această promisiune a devenit irealizabilă, de aceea, reglementarea transnistreană este omisă din prioritățile BECS pentru legislatura parlamentară a XI-a.

Combaterea corupției

Excluderea obiectivului combaterii corupției din lista priorităților BECS este uimitoare fiindcă sintagma respectivă a fost una dintre cele mai des utilizată în programul politic precedent al PSRM, adoptat în 2014. Explicația înlăturării obiectivului combaterii corupției din prioritățile BECS ar avea la bază cooperarea stabilită între PSRM și Partidul Șor, care a condus la constituirea unei [majorității parlamentare](#), la 11 februarie 2021. Problema devine delicată, fiindcă liderul Partidului Șor este [considerat de către Procuratura Generală drept unul dintre beneficiarii furtului miliardului](#), iar BECS intenționează să formeze, eventual, o majoritate parlamentară cu Partidul Șor după alegerile parlamentare din 11 iulie 2021. În acest sens, este de remarcat că [PSRM a preluat vehicularea versiunii lui Ilan Șor](#) despre faptul că devalizarea sistemului bancare se fac vinovați nu cei din managementul băncilor devalizate, ci membrii Guvernului care au adoptat decizia de a oferi garanții Băncii Naționale. În astfel de circumstanțe, obiectivul combaterii corupției ar fi de prisos în programul electoral al BECS.

Reforma administrativ-teritorială

Menționarea atitudinea negativă a PSRM și PCRM față de o eventuală reformă administrativ-teritorială a fost omniprezentă, practic, în toate documentele de politici ale formațiunilor – programe politice și electorale. De aceea, trezește uimire că acest lucru nu este menționat în oferta electorală a BECS. Explicația ar fi că ex-premierul Ion Chicu, promovată în funcție de PSRM și [considerat drept “unul dintre cei mai buni prim-miniștri ai Republicii Moldova în cei 30 de ani de independență”](#), a elaborat un proiect de reformă administrativ-teritorială, care fiind implementat ar putea permite [economisirea a 2 miliarde lei anual](#). Estimările ex-premierului par a fi convingătoare, de aceea, BECS ar fi preferat să nu mai insiste pe obstrucționarea reformei.

Apărarea statalității și neutralității

Pledoaria constantă a liderilor PSRM și PCRM pentru apărarea statalității și neutralității Republicii Moldova se aseamănă tot mai mult cu forțarea ușilor deschise. Constituția Republicii Moldova prevede în mod expres: „Dispozițiile privind **caracterul suveran**, independent și unitar al statului, precum și cele referitoare la **neutralitatea permanentă** a statului, pot fi revizuite numai cu aprobarea lor prin referendum, cu votul majorității cetățenilor înscriși în listele electorale”. Actualmente, Republica Moldova are aproximativ 2.8 milioane de cetățeni înscriși în listele electorale, deci pentru renunțarea la suveranitatea sau la neutralitatea statului ar trebui să voteze cel puțin 1.4 milioane de cetățeni. În condițiile rate de participare la scrutinele naționale a aproximativ

1.5 milioane de alegători, temerile liderilor BECS par exagerate. În plus, Curtea Constituțională (CC) a [stabilit](#) că *“fiind actul fondator al statului Republica Moldova, Declarația de Independență este un document juridic care nu poate fi supus nici unui fel de modificări și/sau completări. Astfel, Declarația de Independență beneficiază de statutul de „clauză de eternitate”, deoarece definește identitatea constituțională a sistemului politic, principiile căreia nu pot fi schimbate fără a distruge această identitate”*. De aceea, s-ar putea ca în baza CC proprii hotărâri CC nici să nu permită, în principiu, vreun referendum privind punerea la îndoială a independenței Republicii Moldova. Astfel, ne convingem că pentru BECS nu există nici un temei pentru îngrijorări în privința statalității Republicii Moldova.

Apărarea Ortodoxiei

Surprinzător este și faptul că BECS a renunțat la prioritatea apărării Ortodoxiei. Sondajele de opinie arată în mod constant că peste 90% din moldoveni se consideră creștini ortodocși, iar 70-80% din respondenți au încredere în instituția Bisericii Ortodoxe din Moldova. De aceea, Ortodoxia nu are nevoie de protecția partidelor politice. Mai mult, întrucât [nebănuite sunt căile Domnului spre inimile credincioșilor](#), Creatorul admite ca alegerile să fie câștigate și de partite care nu-și etalează ostentativ dragostea față de Biserica Lui.

Aspecte metodologice

Mandatul parlamentului de [legislatura a X-a](#) a durat circa 2 ani, fapt care face dificilă estimarea gradului de îndeplinire a promisiunilor electorale de către cele cinci formațiunile politice, care au obținut reprezentare parlamentară la [alegerile din 24 februarie 2019](#) și au participat la guvernare sau au fost parte a majorității parlamentare.

[Partidul Socialiștilor din Republica Moldova](#) (PSRM) este singura formațiune care s-a aflat la guvernare în cei doi ani de mandat ai legislaturii a X-a, făcând parte din trei majorități parlamentare. [Partidul Acțiune și Solidaritate](#) (PAS) și [Partidul Platforma Demnitate și Adevăr](#) (PPDA) [au participat la guvernare alături de PSRM](#) în perioada iunie – noiembrie 2019. [Partidul Democrat din Moldova](#) (PDM) a participat [la guvernare alături de PSRM](#) și a făcut parte din majoritatea parlamentară în perioada martie – noiembrie 2020. În sfârșit, [Partidul Șor](#) a făcut parte din [majoritatea parlamentară](#) alături de PSRM, începând cu 11 februarie 2021.

În circumstanțele menționate, ținând cont de întreruperea mandatului parlamentului de legislatura a X-a, prezintă interes analiza modificărilor operate de partidele parlamentare în ofertele lor electorale pentru alegerile anticipate. Modificările respective sunt strâns legate de calitatea actului guvernării, care depinde de un șir de factori: capacitatea clasei politice de a formula prioritățile naționale; consecvența în promovarea proiectelor prioritare; fundamentarea necesității de modificare a legislației și cadrului instituțional în vederea realizării promisiunilor electorale; fundamentarea economică a capacității de realizare a promisiunilor electorale, etc. Toți acești factori au fost luați în considerare la analizarea programelor electorale ale celor cinci partide parlamentare.

Analiza pornește de la premisa că în cei doi ani de mandat întrerupt au intervenit schimbări majore în viața politică internă și externă, care impun adaptarea ofertelor la noile circumstanțe. Printre schimbările majore pe plan intern se numără inițierea procesului de scoatere a instituțiilor statului de sub controlul grupărilor oligarhice (*decapturarea statului*), care nu a fost dus până la capăt. Pe plan extern, au intervenit schimbări cruciale în unul din spațiile de atracție pentru Republica Moldova – Uniunea Economică Eurasiatică (UEE). Reculul democratic din Rusia și Belarus, cu impact major asupra economiilor statelor respective, conflictele militare cu implicarea Armeniei sau a Kîrgîzstanului – 4 state din cele 5 din cadrul UEE, face ca acest spațiu să devină mai puțin atractiv pentru politicile de integrare, în comparație cu vectorul integrării europene.